

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Факультет туризму

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

**Карпатський національний природний парк
Львівський торговельно-економічний університет
Міжнародний гуманітарний університет**

ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС І КУРОРТНА СПРАВА УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої 15-літтю кафедри готельно-ресторанної та курортної справи**

Івано-Франківськ, 2022

УДК 338.488.2:640.4+711.455 (477)
ББК 74.04 (4 Укр)
Р-36

Готельно-ресторанний бізнес і курортна справа України : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Готельно-ресторанний бізнес і курортна справа України» (Івано-Франківськ, 6 грудня 2022 р.) / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника / гол. редкол. – проф. Володимир Клапчук. Івано-Франківськ, 2022. 458 с.

**Рекомендовано до друку Вченою радою
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
(протокол № 09 від 01.11.2022 р.)**

Редакційна колегія:

Володимир КЛАПЧУК, д.і.н., проф. (голова редколегії);
Ірина МЕНДЕЛА, к.е.н., доц. (відп. секретар)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Вікторія СТИНСЬКА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;

Петро СУХИЙ – доктор географічних наук, професор, професор кафедри геодезії, картографії та управління територіями, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

УДК 338.488.2:640.4+711.455 (477)
ББК 74.04 (4 Укр)

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022
© Карпатський національний природний парк, 2022
© Львівський торговельно-економічний університет, 2022
© Міжнародний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Передмова (проф. Володимир Великочий) .....</i>	9
Історія готельно-ресторанної та курортної справи Українських Карпат.....	11
<i>Клапчук В., Великочий В., Клапчук О., Клапчук Т.</i>	Лікувальний центр у Буркуті.....
	12
<i>Котенко Р.</i>	Розвиток санаторно-курортних закладів на Івано-Франківщині у 70-80-ті рр. ХХ ст.....
	15
<i>Маланюк Т., Шикеринець В.В.</i>	Курорт Підлюте в Центральних Горганах (історичний аспект діяльності).....
	25
<i>Мионов Ю., Михальський Ю., Прокіп А.</i>	Туризм та екскурсії як засоби підвищення ефективності навчального процесу (на прикладі Рогатинської гімназії початку ХХ ст.).....
	29
<i>Клапчук В., Прядко О.</i>	Курортництво Східної Галичини.....
	34
Інноваційні технології сучасного готельно-ресторанного бізнесу.....	48
<i>Апельт Г., Савчук Н., Приймак Л., Баранова А.</i>	Тренди готельних технологій і майбутнє індустрії гостинності.....
	49
<i>Білоус С., Грицишин А., Філь М.</i>	Інноваційність сфери гостинності як складова розвитку поствоєнної економіки України.....
	56
<i>Білоус С., Грицишин А., Філь М.</i>	Сучасні інноваційні технології як складова менеджменту підприємств сфери гостинності.....
	71
<i>Власюк К.</i>	Оптимізація організаційної структури управління мережами готелів.....
	76
<i>Ганич Н., Гаталяк О.</i>	Інноваційні підходи використання реклами в готельно-ресторанному бізнесі.....
	86

<i>Загнибіда І., Загнибіда Р.</i>	Використання сучасних цифрових технологій у підготовці майбутніх фахівців сфери гостинності.....	97
<i>Клапчук В., Румянцева І., Румянцев І.</i>	Сучасні тенденції в готельно-ресторанному бізнесі.....	104
<i>Клапчук О.</i>	Вивчення сфери гостинності на уроках географії старших класів.....	108
<i>Курилюк С., Новосьолов О.</i>	Nobu: спроба аналізу стилю.....	113
<i>Ланиця І., Жмур- Клименко Б., Курило Д.</i>	Чорний часник – інноваційний продукт в ресторанному меню.....	120
<i>Лояк Л., Загнибіда Р., Бурчак С.</i>	Актуальність та тенденції кулінарного дизайну у технології високої кухні.....	124
<i>Мальська М., Малюга Л.</i>	Інноваційна діяльність SPA-підприємств в умовах економічної нестабільності.....	135
<i>Мандюк Н.</i>	Маркетингове управління в готельно-ресторанних підприємствах.....	149
<i>Манько А., Бордун О., Охрім Д.</i>	Дизайн та проектування в готельному господарстві.....	158
<i>Манько А., Жук Ю.</i>	Хюгге готелі як інноваційні заклади розміщення сфери гостинності на Заході України.....	163
<i>Манько А., Мункачій І., Андрухів А.</i>	Інноваційні технології в готельному господарстві.....	167
<i>Манько А., Павлов Н.</i>	Готельно-ресторанна інфраструктура західного регіону України, що сприяє розвитку футбольно-подієвого туризму.....	170
<i>Манько А., Цюпа Ю.</i>	Спортивні споруди Львова як об'єкти інфраструктури спортивно-подієвого туризму.....	179
<i>Манько А., Юфим Л.</i>	Інновації в готельному бізнесі України.....	185

<i>Мендела Є., Петрик Б.</i>	Сучасні інновації готельно-ресторанного бізнесу.....	188
<i>Мендела І., Барна Д., Лемко М.</i>	Використання криптовалюти, як платіжного засобу, закладами готельно-ресторанного бізнесу.....	191
<i>Мендела І., Шухтіна С.</i>	Особливості закладів формату «QUICK SERVICE RESTAURANT».....	194
<i>Монастирський В., Жук Ю., Лемеза Н.</i>	Оптимізація та інновації: сучасні тенденції індустрії гостинності.....	197
<i>Польова Л., Вербищук О.</i>	Сучасні технології обслуговування у ресторанному господарстві.....	204
<i>Польова Л., Кулик О.</i>	Кейтеринг як складова ресторанного господарства.....	211
<i>Польова Л., Максименко І.</i>	Безконтактні послуги гостинності.....	215
<i>Савчук В., Побігун О.</i>	Інноваційні методи роботи закладів ресторанного господарства в реаліях сьогодення.....	218
<i>Стинська В.</i>	Особливості використання інтерактивних технологій навчання у процесі магістерської підготовки.....	223
<i>Харенко Д.</i>	Апарт-готелі як сучасний тренд розвитку індустрії гостинності.....	229
<i>Шевчук О., Зінько Ю., Іваник М.</i>	Впровадження екологічних стандартів для засобів розміщення: міжнародний досвід.....	234
Регіональні проблеми розвитку курортної та готельно-ресторанної справи.....		249
<i>Архипова С.</i>	Конкурентноспроможність персоналу сфери обслуговування в сучасних умовах.....	250
<i>Бригілевич Г.</i>	Перспективи розвитку ресторанного господарства України в умовах сучасних викликів.....	254

<i>Дутчак О., Воронич С.</i>	Кулінарні традиції як об'єкти нематеріальної культурної спадщини України.....	259
<i>Клапчук В., Лоаяк Л., Лоаяк А.</i>	Актуальні тенденції у сфері ресторанного бізнесу м. Івано-Франківська : реалії та прогнози.....	268
<i>Коробейникова Я.</i>	Бар'єри на шляху впровадження систем екологічного менеджменту в готелях.....	279
<i>Кукурудз Р., Загнибіда Р.</i>	Борщ як символ української гастрономічної культури.....	287
<i>Мельник У.</i>	Проблематика дбайливого міського оновлення на Прикарпатті.....	292
<i>Поздняков О., Стовбан М.</i>	Міжнародна співпраця як засіб розкриття рекреаційного потенціалу Карпатського регіону (на прикладі Карпатського національного природного парку).....	297
<i>Румянцева І., Бачинська О.</i>	Діяльність туризму й готельно-ресторанного бізнесу в Україні.....	303
<i>Чорна Л., Філюк С., Гуменюк Г.</i>	Місце готельного менеджменту в розвитку місцевого туристичного продукту.....	307
Вплив пандемічної кризи на готельно-ресторанний бізнес.....		313
<i>Гаталяк О., Ганич Н., Філь М.</i>	Організація готельного господарства України: виклики та перспективи.....	314
<i>Жумбей М., Познанський Р., Копчак Л.</i>	Вплив пандемічної кризи Covid-19 на готельно-ресторанний бізнес.....	319
<i>Мальована О.</i>	Перспективи розвитку гастротурів по Україні у період пандемічної кризи та в умовах війни.....	326
<i>Мендела Є.</i>	Дизайнерське вирішення для ресторанів в умовах пандемії COVID-19.....	332
<i>Мендела І., Шелист К.</i>	Тренди та перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу в умовах пандемії.....	336

<i>Михайлов Б., Румянцева І.</i>	Вплив пандемії на діяльність ресторанного бізнесу.....	340
<i>Поворознюк І.</i>	Проблеми розвитку готельно-ресторанного бізнесу в сучасних реаліях.....	344
<i>Румянцева І., Ляхманюк Є.</i>	Робота готельно-ресторанного бізнесу в Україні в період пандемії.....	347
<i>Чобанюк В.</i>	Вплив пандемічної кризи, викликаної COVID-19, на розвиток курорту «Миргород».....	350
<i>Шостак Л.</i>	Перспективи відновлення готельно-ресторанного бізнесу в післяпандемічний період.....	352
<i>Шостак Л.</i>	Післяпандемічне відновлення готельно-ресторанного бізнесу в Україні.....	367
Стратегічні напрями формування та розвитку національного туристичного продукту.....		375
<i>Мізюк Б., Тучковська І., Топорницька М.</i>	Організаційне забезпечення стратегічного управління туристичним підприємством.....	376
<i>Монастирський В., Жук Ю.</i>	Гостинність як складова конкурентноздатності готельного підприємства.....	384
<i>Мункачій І.</i>	Теоретичні аспекти міжнародного маркетингу сфери послуг.....	388
<i>Панчук М., Тороус О.</i>	Оцінка сучасного стану рекреаційних об'єктів Карпатського НПП.....	392
<i>Паньків Н.</i>	PR в сфері гостинності України: необхідність чи світова тенденція.....	397
<i>Стецький В., Скриль Т.</i>	Сучасні тенденції і перспективи функціонування української міжнародної мережі готелів «Reikardz Hotel Group».....	400
<i>Том'юк А., Петрашук О.</i>	Динаміка відвідування території, як один з основних інструментів аналізу туристичної діяльності Карпатського національного природного парку.....	403
<i>Філюк С., Зарічняк А.</i>	Сучасний стан сільського, зеленого туризму на території Яремчанської міської ради.....	408

**Правові аспекти та фінансово-економічні механізми
функціонування готельно-ресторанного бізнесу..... 414**

*Кріль Я.,
Благодир С.* Особливості обліку анімаційної діяльності... **415**

Мельник І. Впровадження анімаційного менеджменту в загальну структуру управління готельного підприємства..... **420**

Романів П. Система зовнішніх факторів впливу на якість у сфері гостинності..... **426**

*Шульц С.,
Біланюк О.* Індустрія гостинності і туризм в системі пріоритетів розвитку економіки країн..... **432**

*Лояк Л.,
Андрухів Я.* Інноваційне обладнання та технології приготування кулінарної продукції в сучасних закладах ресторанного господарства..... **440**

Відомості про авторів..... 451

СУЧАСНИЙ СТАН СІЛЬСЬКОГО, ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ЯРЕМЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Світлана Філюк

кандидат географічних наук, доцент,

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ

Андрій Зарічняк

Викладач,

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ

Наталія Худик

асистент

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ

Територія Яремчанської міської ради є туристичною «столицею» Українських Карпат, приваблює в Карпати в середньому 14-17% туристів. У цьому районі зосереджено понад 2/3 комплексів гірського туризму Івано-Франківської області. На цій основі сформовано повну серію конкурентоспроможних туристичних продуктів для 2-5 видів гірського туризму. Основою спеціалізації туризму в межах Яремчанської міської ради є стаціонарний відпочинок в екологічно чистому гірському середовищі. Цей туристичний продукт реалізується в численних готельно-туристичних комплексах і пансіонатах високогірних кліматичних курортів середнього та високого рівня комфорту та обслуговування: Яремча, Микуличин, Яблуниця, Ворохта [2].

Туркомплекси та агропансіонати регіону пропонують широкий спектр послуг, включаючи багату етнічну кухню, ботанічний бар з карпатськими трав'яними коктейлями, басейни, сауни, соларії, конференц-зали, обмін валюти, інтернет, супутникове телебачення, гірське спорядження, прокат [2, с.7].

Велика кількість турів та екскурсій урізноманітнює регулярний відпочинок влітку та восени. На вибір клієнтів доступно до двох

десятьків різноманітних турів та екскурсій. Найбільшою популярністю серед гостей Карпатського національного парку користується поєднання автобуса та трекінгу: вирушайте до серця заповідного Карпатського національного парку та підніміться на найвищу вершину Українських Карпат, г. Говерлу (2061 м), вирушайте на курорт, щоб відвідати дерев'яний гуцульський храм 18-19 ст. Вирушайте на високогірний Яблуницький перевал (960 м) на фуршет у стильному гірському ресторані;

А ось друге – це трекінг; двохтисячник Українських Карпат; до унікальних заповідників Горган і Свидовецький; сходження екостежею на найкрасивіші вершини АЕС: гори Магура, Хом'як, Синяк, Явірник; екскурсії «Скеля Довбуша», альпійські водоспади та інші природні та етнічні пам'ятки національного парку [1].

Третьою складовою місцевого туристичного продукту є гірськолижний туризм. За розголом, масовістю, розвиненістю інфраструктури та якістю трас туристичний район десятиліттями є лідером ринку гірськолижного туризму в Карпатському регіоні. У всіх туристичних центрах області створена сучасна гірськолижна інфраструктура (крісла та підйомники, трамплінні комплекси, ударне обладнання, доріжки з паркуванням, прокат спорядження тощо). До послуг відвідувачів – траси різної протяжності та складності, включаючи сноуборд і лижний слалом. Новозбудовані спортивно-туристичні комплекси, приватні готелі та пансіонати у Ворохті, Татарові, Яблуниці пропонують європейський рівень обслуговування [3, с.62].

Сільський зелений туризм, високий рівень комфорту в поєднанні з гостинністю сільських родин краю та незабутнім етнографічним колоритом села Гучур. Однією з головних переваг відпочинку в селі є безперешкодний доступ до прилеглих лісів для збору трав, ягід та грибів, риболовлі, вміння готувати карпатські домашні страви з домашніх продуктів, важка фізична праця та оволодіння сільськими ремеслами. (вміння косити траву, заготовляти дрова, розбирати гуцульські печі, теслярство тощо) [2, с. 25].

З 2012 року в Івано-Франківській області в рамках пілотного проекту Асоціації економічного розвитку Івано-Франківської області «Створення життєздатного інституційного середовища для сталого розвитку відкриває нові перспективи. Місто Яремче через розвиток туризму» розпочало розробку та впровадження процедури класифікації

нерухомого майна. Прийом туристів на території Яремчанської міської ради. У 2014 році на території Яремчанської міської ради класифіковано понад 50 садиб у містах Микуличин, Татарів, Ворохта, Яблуниця та Яремче. Основною метою класифікації є покращення та підтримка якості послуг розміщення та обслуговування, що надаються, а також мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище [1, с.21].

У найближчому майбутньому Асоціація сільськогосподарських поселень Карпатської автономії може запропонувати дуже конкурентоспроможний потенційний туристичний продукт, кінний транзитний тур як початкову складність (2, 5, 7 днів перетину кіньми національних парків із мальовничими краєвидами, таких як розмальований ліс з ночівлею в затишних агрооселях), та складні гірські дороги з робінзонадою та екстримом.

Слабкі місця на території Яремчанської міської ради, які можуть перешкоджати розвитку сільського туризму: низька якість ночівлі, проблеми з водопостачанням, відсутність достатньої практичної туристичної інформації про територію, незнання власниками іноземних мов, непривабливість іміджу України в очах іноземців, відсутність бронювання. Системи, туристичні об'єкти та маркування маршрутів слабкі, а інфраструктура недосконала [1, с.60].

Загрози, які перешкоджатимуть розвиткові сільського туризму, які треба попередити: поява несортованих баз ночівлі, що знизить якість обслуговування, масове безробіття створює основу для зростання злочинності, яка відлякає потенційних туристів, відсутність координації між конкуруючими та учасниками організацій, а також перешкоджає просуванню сільського туризму, реалізації єдиної стратегічної мети розвитку регіонального сільського туризму, поганий політичний імідж не сприяє діяльності іноземних інвесторів, відсутність політичної стабільності та законів про «сільський туризм» заважають сільським розважальним організаціям [3, с.140].

Основною проблемою, яка досі існує, є те, що Національна служба зайнятості не може належним чином підготувати кваліфікованих спеціалістів з організації сільського зеленого туризму, а це відсутність затвердженої кваліфікації «організатор зеленого туризму». Однак міжнародний попит ще не повністю визначений. Прибуттю іноземців з інших країн заважає незнання власниками іноземних мов. 20% власників не розуміли іноземних мов, тоді як інші власники, які

сказали, що можуть говорити іноземними мовами, не володіли зовсім. Інші дослідження показали, що потенційними клієнтами відпочинку в українських селах є прихильники «емоційного» туризму, зокрема українські діаспори в США та Канаді, ентузіасты етнографії та екотуризму [1, с.29].

Враховуючи ці реалії, існує потреба в методах обслуговування та навчанні іноземних мов для власників ферм. Це наразі найбільша проблема, яка не дає українському сільському зеленому туризму вийти на міжнародний ринок. Тому й досі маємо таку жалюгідну статистику: у польських, словацьких та румунських Карпатах західноєвропейських зелених туристів на один-два порядки більше за рік, ніж в українських Карпатах [5, с.98].

Однією з перешкод для швидкого та ефективного розвитку сільського зеленого туризму є те, що селяни не мають мінімального розуміння цієї конкретної галузі та сумніваються, чи зможе сільський зелений туризм принести кошти. Ці фактори часто стримують розвиток бізнесу сільського туризму. Щоб подолати ці перешкоди, фермерам потрібні певні інформаційні «підштовхи» рекомендації, наприклад тим, хто вже в бізнесі та має певний досвід [2, с.18].

Відсутність цікавих інформаційних матеріалів іноземними мовами, не кажучи вже про дієві механізми їх розповсюдження, робить примарною перспективу залучення великої кількості іноземних туристів. Україна, натомість, наразі не має відповідної інфраструктури [2, с.17].

У зв'язку з цим також важливо налагодити тіснішу взаємовигідну співпрацю з туристичними фірмами, які можуть сприяти активізації іноземних туристів у села для короткого відпочинку, знайомства з традиціями, участі у фестивалях та заходах. Сільськогосподарське машинобудування. Але якщо власники аграрних сіл та сільські громади не вживатимуть заходів щодо облаштування житла, забезпечення гігієни та гігієнічних норм, благоустрою сіл, створення привабливих місць, рекреаційна діяльність у сільській місцевості області не зрушиться з місця. Іноземним туристам, знайомлячись із пропозицією відпочинку в українських селах, важливо знати, наскільки законна ця форма надання розважальних послуг в Україні, хто відповідає за якість прийому, через кого може бути організована поїздка, ця розвага і що таке економічний механізм туристичної діяльності? Це важливо для відпочиваючих і тих, хто їх приймає в селі. Від цього залежить наше

майбутнє сільського дозвілля: легальне – як зрілого суб'єкта туристичного ринку – чи «тіньове» [3, с.4].

Серйозною перешкодою для успішного розвитку зеленого туризму є нерозвинена інфраструктура (міжнародні транспортні засоби, дороги та дорожня розмітка, громадський транспорт). Створення та модернізація цієї інфраструктури також забезпечує можливість працевлаштування та покращує якість життя місцевих громад [4, с.9].

Зараз особливо актуальним є питання популяризації концепції сільського туризму по всій Україні. Метою розвитку цього масштабного проекту має стати підвищення обізнаності населення та формування позитивного ставлення до цього виду розваг. По-перше, це повинні бути такі маркетингові комунікації, як PR-статті, інтерв'ю, прес-конференції, семінари, брифінги, телепередачі, які викликають довіру та позитивний відгук. Також варто підкреслити важливість місцевої влади в підтримці цілей сільського зеленого туризму. Адже кожен місцевий чиновник має розуміти, що сільський зелений туризм – це додаткове фінансування та покращення інфраструктури на території, створення нових робочих місць. Місцеві органи влади можуть претендувати на податкові пільги при отриманні державних субсидій (з місцевих бюджетів) особам, які займаються наданням агротуристичних послуг [1, с. 28].

Отже, сформульована сьогодні стратегія розвитку сільського зеленого туризму, спрямована на вирішення соціально-економічних, екологічних та етнокультурних проблем у сільській місцевості, потребує чіткого планування на рівні регіонів та окремих сільських громад. Важливою частиною планування є ефективна реалізація «пілотних» проектів сільського дозвілля, які здійснюються регіональними асоціаціями сприяння розвитку сільського зеленого туризму.

Значною проблемою залишається невизначеність правового статусу власників малих розважальних закладів, розташованих у сільській місцевості. Як наслідок, у літературі описуються випадки, коли до 80% туристичних операцій у малих містах і селах займають, керують або контролюють міські виробники, які можуть демонструвати позитивну поведінку з точки зору традиційної культури, практики праці та архітектурних стилів [1, с.17].

Слід зазначити, що розвиток сільського туризму в гірській місцевості породив певні природоохоронні проблеми. Найбільш

привабливі гори зазвичай дуже чутливі до впливу туристів. Наприклад, до цих територій входять Карпати. Інтенсивне вирощування луціан знищує рослинний покрив на схилах, витоптує та зріджує рослинність, переущільнює ґрунти та погане біорізноманіття через велику кількість піших та верхових походів. Первинний спокій і незаймана природа сіл регіону також зазнають серйозних компромісів: або це залишиться без змін і сільський туризм в регіоні не розвиватиметься, або розвиток сільського туризму вплине на основні переваги навколишнього середовища [2, с. 25].

Як ми всі знаємо, «просунуті» культури майже завжди мають відхиляючий вплив на «традиційні» культури. Цей вплив є особливо сильним там, де є певні етнічні чи мовні групи, наприклад, Бойківщина, Закарпаття, Буковина, Покуття, Розточчя [3, с.12].

Список використаних джерел

1. Вовк В. Мрія стає реальністю: сільський туризм сьогодні і завтра // Укр. культура. 2007. № 3. С. 18 – 19.
2. Закон України про сільський зелений туризм (проект) // Новини турбізнесу. 2006. № 19. С. 17–22.
3. Злупко С. Розвиток села, сільський туризм и зайнятість // Вища шк. 2006. № 3. С. 77–80.
4. Сільське зелене Прикарпаття // Міжнародний туризм. 2001. № 3. 69 с.
5. Стан та перспективи сільського туризму в Україні // Новини турбізнесу. 2006. № 19. С. 16.